కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

|| అథ ద్వితీయ కాణ్డే పఞ్చమః ప్రశ్నః||

హరిః ఓమ్॥ విశ్వరూపో వై త్వాష్ట్రః పురోహితో దేవానామాసీథ్స్వస్రీయోఽసురాణాం తస్య త్రీణి శీర్‌షాణ్యాసన్థ్సోమపానగ్ం సురాపానమన్నాదనగ్ం స ప్రత్యక్షం దేవేభ్యో భాగమవదత్పరోఽక్షమసురేభ్యః సర్వస్మై వై ప్రత్యక్షం భాగం వదన్తి యస్మా ఏవ పరోఽక్షం వదన్తి తస్య భాగ ఉదితస్తస్మాదిన్ద్రోఽబిభేదీదృఙ్వై రాష్ట్రం వి పర్యావర్తయతీతి తస్య వజ్రమాదాయ శీర్‌షాణ్యచ్ఛినద్యథ్సోమపాన- [1] మాసీథ్స కపిఞ్జలోఽభవద్యథ్సురాపానగ్ం స కలవిఙ్కో యదన్నాదనగ్ం స తిత్తిరిస్తస్యాఽఞ్జలినా బ్రహ్మహత్యాముపాఽగృహ్ణాత్తాగ్ం సంవథ్సరమబిభస్తం భూతాన్యభ్యక్రోశన్బ్రహ్మహన్నితి స పృథివీముపాఽసీదదస్యై బ్రహ్మహత్యాయై తృతీయం ప్రతి గృహాణేతి సాఽబ్రవీద్వరం వృణై ఖాతాత్పరాభవిష్యన్తీ మన్యే తతో మా పరా భూవమితి పురా తే [2] సంవథ్సరాదపి రోహాదిత్యబ్రవీత్తస్మాత్పురా సంవథ్సరాత్పృథివ్యై ఖాతమపి రోహతి వారేవృతగ్గ్ హ్యస్యై తృతీయం బ్రహ్మహత్యాయై ప్రత్యగృహ్ణాత్తథ్స్వకృతమిరిణమభవత్తస్మాదాహితాగ్నిః శ్రద్ధాదేవః స్వకృత ఇరిణే నాఽవ స్యేద్బ్రహ్మహత్యాయై హ్యేష వర్ణః స వనస్పతీనుపాఽసీదదస్యై బ్రహ్మహత్యాయై తృతీయం ప్రతి గృహ్ణీతేతి తేఽబ్రువన్వరం వృణామహై వృక్ణాత్- [3] పరాభవిష్యన్తో మన్యామహే తతో మా పరా భూమేత్యావ్రశ్చనాద్వో భూయాగ్ంస ఉత్తిష్ఠానిత్యబ్రవీత్తస్మాదావ్రశ్చనాద్వృక్షాణాం భూయాగ్ంస ఉత్తిష్ఠన్తి వారేవృతగ్గ్ హ్యేషాం తృతీయం బ్రహ్మహత్యాయై ప్రత్యగృహ్ణన్థ్స నిర్యాసోఽభవత్తస్మాన్నిర్యాసస్య నాఽఽశ్యం బ్రహ్మహత్యాయై హ్యేష వర్ణోఽథో ఖలు య ఏవ లోహితో యో వాఽఽవ్రశ్చనాన్నిర్యేషతి తస్య నాఽఽశ్యం [4] కామమన్యస్య స స్త్రీషగ్ంసాదముపాఽసీదదస్యై బ్రహ్మహత్యాయై తృతీయం ప్రతి గృహ్ణీతేతి తా

అబ్రువన్వరం వృణామహా ఋత్వియాత్ప్రజాం విన్దామహై కామమా విజనితోః సం
భవామేతి తస్మాదృత్వియాథ్స్త్రియః ప్రజాం విన్దన్తే కామమా విజనితోః సం భవన్తి
వారేవృతగ్గ్ హ్యాసాం తృతీయం బ్రహ్మహత్యాయై ప్రత్యగృహ్ణన్థ్సా మలవద్వాసా
అభవత్తస్మాన్మలవద్వాససా న సం వదేత [5] న సహాఽఽసీత నాఽస్యా
అన్నమద్యాద్బ్రహ్మహత్యాయై హ్యేషా వర్ణం ప్రతిముచ్యాఽఽస్తేఽథో ఖల్వాహురభ్యఞ్జనం
వావ స్త్రియా అన్నమభ్యఞ్జనమేవ న ప్రతిగృహ్యం కామమన్యదితి యాం
మలవద్వాససగ్ం సం భవన్తి యస్తతో జాయతే సోఽభిశస్తో యామరణ్యే తస్యై స్తేనో
యాం పరాచీం తస్యై హ్రీతముఖ్యపగల్భో యా స్నాతి తస్యా అప్సు మారుకో యా [6]
ఽభ్యఙ్క్తే తస్యై దుశ్చర్మా యా ప్రలిఖతే తస్యై ఖలతిరపమారీ యాఽఽఙ్క్తే తస్యై
కాణో యా దతో ధావతే తస్యై శ్యావదన్ యా నఖాని నికృన్తతే తస్యై కునఖీ యా
కృణత్తి తస్యై క్లీబో యా రజ్జుగ్ం సృజతి తస్యా ఉద్బన్ధుకో యా పర్ణేన పిబతి తస్యా
ఉన్మాదుకో యా ఖర్వేణ పిబతి తస్యై ఖర్వస్తిస్రో రాత్రీర్వ్రతం చరేదఞ్జలినా వా
పిబేదఖర్వేణ వా పాత్రేణ ప్రజాయై గోపీథాయ॥[7]

యథ్సోమపానం తే వృక్ణాత్తస్య నాశ్యం వదేత మారుకో యాఽఖర్వేణ వా త్రీణి చ॥**2.5.1**॥

త్వష్టా హతపుత్రో వీన్ద్రగ్ం సోమమాఽహరత్తస్మిన్నిన్ద్ర ఉపహవమైచ్ఛత
తన్నోఽపాహ్వయత పుత్రం మేఽవధీరితి స యజ్ఞవేశసం కృత్వా ప్రాసహా
సోమమపిబత్తస్య యదత్యశిష్యత తత్త్వష్టాఽఽహవనీయముప
ప్రాఽవర్తయథ్స్వాహేన్ద్రశత్రుర్వర్ధస్వేతి యదవర్తయత్తద్వృత్రస్య వృత్రత్వం
యదబ్రవీథ్స్వాహేన్ద్రశత్రుర్వర్ధస్వేతి తస్మాదస్యే- [8] న్ద్రః శత్రురభవథ్స సం
భవన్నగ్నీషోమావభి సమభవథ్స ఇషుమాత్రమిషుమాత్రం విష్వఙ్ఙవర్ధత స
ఇమాఀల్లోకానవృణోద్యదిమాఀల్లోకానవృణోత్తద్వృత్రస్య వృత్రత్వం తస్మాదిన్ద్రోఽబిభేథ్స
ప్రజాపతిముపాఽధావచ్ఛత్రుర్మేఽజనీతి తస్మై వజ్రగ్ం సిక్త్వా ప్రాఽయచ్ఛదేతేన జహీతి

తేనాఽభ్యాయత తావబ్రూతామగ్నీషోమౌ మా [9] ప్ర హారావమన్తః స్వ ఇతి మమ పై యువగ్గ్ స్థ ఇత్యబ్రవీన్మామభ్యేతమితి తౌ భాగధేయమైచ్ఛేతాం తాభ్యామేతమగ్నీషోమీయమేకాదశకపాలం పూర్ణమాసే ప్రాఽయచ్ఛత్తావబ్రూతామభి సందష్టౌ పై స్వో న శక్నువ ఐతుమితి స ఇన్ద్ర ఆత్మనః శీతరూరావజనయత్తచ్ఛీతరూరయోర్జన్మ య ఏవగ్ం శీతరూరయోర్జన్మ వేద [10] సైనగ్ం శీతరూరౌ హతస్తాభ్యామేనమభ్యనయత్తస్మాజ్జఞ్జభ్యమానాదగ్నీషోమౌ నిరక్రామతాం ప్రాణాపానౌ వా ఏనం తదజహితాం ప్రాణో పై దక్షోఽపానః క్రతుస్తస్మాజ్జఞ్జభ్యమానో బ్రూయాన్మయి దక్షక్రతూ ఇతి ప్రాణాపానావేవాఽఽత్మన్ధత్తే సర్వమాయురేతి స దేవతా వృత్రాన్నిర్హూయ వార్త్రఘ్నగ్ం హవిః పూర్ణమాసే నిరవపద్ఘ్నన్తి వా ఏనం పూర్ణమాస ఆ- [11] ఽమావాస్యాయాం ప్యాయయన్తి తస్మాద్వార్త్రఘ్నీ పూర్ణమాసేఽనూచ్యేతే వృధన్వతీ అమావాస్యాయాం తథ్సగ్గ్ స్థాప్య వార్త్రఘ్నగ్ంహవిర్వజ్రమాదాయ పునరభ్యాయత తే అబ్రూతాం ద్యావాపృథివీ మా ప్ర హారావయోర్వై శ్రిత ఇతి తే అబ్రూతాం వరం వృణావహై నక్షత్రవిహితాఽహమసానీత్యసావబ్రవీచ్చిత్రవిహితాఽహమితీయం

తస్మాన్నక్షత్రవిహితాఽసౌ చిత్రవిహితేఽయం య ఏవం ద్యావాపృథివ్యో- [12] ర్వరం వేదైనం వరో గచ్ఛతి స ఆభ్యామేవ ప్రసూత ఇన్ద్రో వృత్రమహన్తే దేవా వృత్రగ్ం హత్వాగ్నీషోమావబ్రువన్ హవ్యం నో వహతమితి తావబ్రూతామపతేజసౌ పై త్యౌ వృత్రే పై త్యయోస్తేజ ఇతి తేఽబ్రువన్క ఇదమచ్ఛైతీతి గౌరిత్యబ్రువన్గౌర్వావ సర్వస్య మిత్రమితి సాఽబ్రవీ- [13] త్వరం వృణై మయ్యేవ సతోఽభయేన భునజాధ్వా ఇతి తద్గౌరాఽహరత్తస్మాద్గవి సతోఽభయేన భుఞ్జత ఏతద్వా అగ్నేస్తేజో యద్ఘృతమేతథ్సోమస్య యత్పయో య ఏవమగ్నీషోమయోస్తేజో వేద తేజస్వ్యేవ భవతి బ్రహ్మవాదినో వదన్తి కిందేవత్యం పౌర్ణమాసమితి ప్రాజాపత్యమితి బ్రూయాత్తేనేన్ద్రం జ్యేష్ఠం పుత్రం నిరవాసా-యయదితి తస్మాజ్జ్యేష్ఠం పుత్రం ధనేన

నిరవసాయయన్తి॥[14]

*అస్య మా వేదా ద్యావాపృథివ్యోరబ్రవీదితి తస్మాచ్చత్వారి చ॥***2.5.2॥**

ఇన్ద్రం వృత్రం జఘ్నివాగ్ంసం మృధోఽభి ప్రావేపన్త స ఏతం వైమృధం పూర్ణమాసేఽనునిర్వాప్యమపశ్యత్తం నిరవపత్తేన వై స మృధోఽపాఽహత యద్వైమృధః పూర్ణమాసేఽనునిర్వాప్యో భవతి మృధ ఏవ తేన యజమానోఽప హత ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా దేవతాభిశ్చేన్ద్రియేణ చ వ్యార్ధ్యత స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలమమావాస్యాయామపశ్యదైన్ద్రం దధి [15] తం నిరవపత్తేన వై స దేవతాశ్చేన్ద్రియం చావారున్ద్ధ యదాగ్నేయోఽష్టాకపాలోఽమావాస్యాయాం భవత్యైన్ద్రం దధి దేవతాశ్చైవ తేనేన్ద్రియం చ యజమానోఽవ రున్ద్ధ ఇన్ద్రస్య వృత్రం జఘ్నుష ఇన్ద్రియం వీర్యం పృథివీమను వ్యార్ఛత్తదోషధయో వీరుధోఽభవన్త్స ప్రజాపతిముపాఽధావద్వృత్రం మే జఘ్నుష ఇన్ద్రియం వీర్యం [16] పృథివీమను వ్యారత్తదోషధయో వీరుధోఽభూవన్నితి స ప్రజాపతిః పశూనబ్రవీదేతదస్మై సం నయతేతి తత్పశవ ఓషధీభ్యోఽధ్యాత్మన్థ్సమనయన్తత్ప్రత్యదుహన్ యథ్సమనయన్తథ్సాం నాయ్యస్య సాన్నాయ్యత్వం యత్ప్రత్యదుహన్తత్ప్రతిధుషః ప్రతిధుక్త్వగ్ం సమనైషుః ప్రత్యధుక్షన్న తు మయి శ్రయత ఇత్యబ్రవీదేతదస్మై [17] శృతం కురుతేత్యబ్రవీత్తదస్మై శృతమకుర్వన్నిన్ద్రియం వావాఽస్మిన్వీర్యం తదశ్రయన్తచ్ఛృతస్య శృతత్వగ్ం సమనైషుః ప్రత్యధుక్షఞ్ఛృతమక్రన్న తు మా ధినోతీత్యబ్రవీదేతదస్మై దధి కురుతేత్యబ్రవీత్తదస్మై దధ్యకుర్వన్తదేనమధినోత్తద్దధ్నో దధిత్వం బ్రహ్మవాదినో వదన్తి దధ్నః పూర్వస్యావదేయం [18] దధి హి పూర్వం క్రియత ఇత్యనాదృత్య తచ్ఛృతస్యైవ పూర్వస్యాఽవ ద్యేదిన్ద్రియమేవాఽస్మిన్వీర్యగ్గ్ శ్రిత్వా దధ్నోపరిష్టాద్ధినోతి యథాపూర్వముపైతి యత్పూతీకైర్వా పర్ణవల్కైర్వాఽఽతఞ్చ్యాథ్సౌమ్యం తద్యత్క్వలై రాక్షసం తద్యత్తణ్డులైర్వైశ్వదేవం

తద్యదాతఞ్చసేన మానుషం తద్యద్దధ్నా తథ్సేన్ద్రం దధ్నాఽఽతనక్తి [19]
సేన్ద్రత్వాయాఽగ్నిహోత్రోచ్ఛేషణమభ్యాతనక్తి యజ్ఞస్య సంతత్యా ఇన్ద్రో వృత్రగ్ం హత్వా
పరాం పరావతమగచ్ఛదపాఽరాధమితి మన్యమానస్తం దేవతాః
ప్రైషమైచ్ఛన్థ్సోఽబ్రవీత్ప్రజాపతిర్యః ప్రథమోఽనువిన్దతి తస్య ప్రథమం భాగధేయమితి
తం పితరోఽన్వవిన్దన్తస్మాత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః క్రియతే సోఽమావాస్యాం
ప్రత్యాఽగచ్ఛత్తం దేవా అభి సమగచ్ఛన్తాఽమా వై నో [20] ఽద్య వసు వసతీతీన్ద్రో హి
దేవానాం వసు తదమావాస్యాయా అమావాస్యత్వం బ్రహ్మవాదినో వదన్తి కిందేవత్యగ్ం
సాన్నాయ్యమితి వైశ్వదేవమితి బ్రూయాద్విశ్వే హి తద్దేవా భాగధేయమభి
సమగచ్ఛన్తేత్యథో ఖల్వైన్ద్రమిత్యేవ బ్రూయాదిన్ద్రం వావ తే తద్భిషజ్యన్తోఽభి
సమగచ్ఛన్తేతి॥[21]

దధి మే జఘ్నుష ఇన్ద్రియం వీర్యమిత్యబ్రవీదేతదస్మా అవదేయం తనక్తి నో ద్విచత్వారిగ్ంశచ్చ॥**2.5.3**॥

బ్రహ్మవాదినో వదన్తి స త్వై దర్శపూర్ణమాసౌ యజేత య ఏనౌ సేన్ద్రౌ యజేతేతి
వైమృధః పూర్ణమాసేఽనునిర్వాప్యో భవతి తేన పూర్ణమాసః సేన్ద్ర ఐన్ద్రం
దధ్యమావాస్యాయాం తేనాఽమావాస్యా సేన్ద్రా య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే
సేన్ద్రావేవైనౌ యజతే శ్వఃశ్వోఽస్మా ఈజానాయ వసీయో భవతి దేవా వై
యద్యజ్ఞేఽకుర్వత తదసురా అకుర్వత తే దేవా ఏతా- [22]
మిష్టిమపశ్యన్నాగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలగ్ం సరస్వత్యై చరుగ్ం సరస్వతే చరుం తాం
పౌర్ణమాసగ్ం సగ్గ్స్థాప్యాఽను నిరవపన్తతో దేవా అభవన్పరాఽసురా యో
భ్రాతృవ్యవాన్థ్స్యాథ్స పౌర్ణమాసగ్ం సగ్గ్స్థాప్యైతామిష్టిమను నిర్వపేత్పౌర్ణమాసేనైవ
వజ్రం భ్రాతృవ్యాయ ప్రహృత్యాఽఽగ్నావైష్ణవేన దేవతాశ్చ యజ్ఞం చ భ్రాతృవ్యస్య
వృఙ్క్తే మిథునాన్పశూన్థ్సరస్వతాభ్యాం యావదేవాఽస్యాఽస్తి తత్- [23] సర్వం వృఙ్క్తే
పౌర్ణమాసీమేవ యజేత భ్రాతృవ్యవాన్నాఽమావాస్యాగ్ం హత్వా భ్రాతృవ్యన్నాఽఽ

ప్యాయయతి సాకం ప్రస్థాయీయేన యజేత పశుకామో యస్మై వా అల్పేనాఽఽహరన్తి
నాఽఽత్మనా తృప్యతి నాఽన్యస్మై దదాతి యస్మై మహతా తృప్యత్యాత్మనా
దదాత్యన్యస్మై మహతా పూర్ణగ్ం హోతవ్యం తృప్త ఏవైనమిన్ద్రః ప్రజయా
పశుభిస్తర్పయతి దారుపాత్రేణ జుహోతి న హి మృన్మయమాహుతిమానశ ఔదుమ్బరం
[24] భవత్యూర్గ్వా ఉదుం బర ఊర్క్పశవ ఊర్జైవాఽస్మా ఊర్జం పశూనవ రున్ధే
నాఽగతశ్రీర్మహేన్ద్రం యజేత త్రయో వై గతశ్రియః శుశ్రువాన్గ్రామణీ రాజన్యస్తేషాం
మహేన్ద్రో దేవతా యో వై స్వాం దేవతామతియజతే ప్ర స్వాయై దేవతాయై చ్యవతే న
పరాం ప్రాఽఽప్నోతి పాపీయాన్భవతి సంవథ్సరమిన్ద్రం యజేత సంవథ్సరగ్ం హి వ్రతం
నాఽతి స్వై- [25] వైనం దేవతేజ్యమానా భూత్యా ఇన్ధే వసీయాన్భవతి సంవథ్సరస్య
పరస్తాదగ్నయే వ్రతపతయే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్సంవథ్సరమేవైనం వృత్రం
జఘ్నివాగ్ం సమగ్నిర్వ్రతపతిర్వ్రతమా లమ్భయతి తతోఽధి కామం యజేత॥[26]

ఏతాం తదౌదుంభరగ్గ్ స్వా త్రిగ్ంశచ్చ॥**2.5.4**॥

నాఽసోమయాజీ సం నయేదనాగతం వా ఏతస్య పయో యోఽసోమయాజీ
యదసోమయాజీ సం నయేత్పరిమోష ఏవ సోఽనృతం కరోత్యథో పరైవ సిచ్యతే
సోమయాజ్యేవ సం నయేత్పయో వై సోమః పయః సాన్నాయ్యం పయసైవ పయ
ఆత్మన్ధత్తే వి వా ఏతం ప్రజయా పశుభిరర్ధయతి వర్ధయత్యస్య భ్రాతృవ్యం యస్య
హవిర్నిరుప్తం పురస్తాచ్చన్ద్రమా [27] అభ్యుదేతి త్రేధా తణ్డులాన్వి భజేద్యే మధ్యమాః
స్యుస్తానగ్నయే దాత్రే పురోడాశమష్టాకపాలం కుర్యాద్యే స్థవిష్ఠాస్తానిన్ద్రాయ ప్రదాత్రే
దధగ్గ్శ్చరుం యేఽణిష్ఠాస్తాన్విష్ణవే శిపివిష్టాయ శృతే చరుమగ్నిరేవాఽస్మై ప్రజాం
ప్రజనయతి వృద్ధామిన్ద్రః ప్ర యచ్ఛతి యజ్ఞో వై విష్ణుః పశవః శిపిర్యజ్ఞ ఏవ పశుషు
ప్రతి తిష్ఠతి న ద్వే [28] యజేత యత్పూర్వయా సం ప్రతి యజేతోత్తరయా ఛం
బట్కుర్యాద్యదుత్తరయా సం ప్రతి యజేత పూర్వయా ఛం బట్కుర్యాన్నేష్టిర్భవతి న

యజ్ఞస్తదను హ్రీత ముఖ్యపగల్భో జాయత ఏకామేవ యజేత ప్రగల్భోఽస్య జాయతేఽనాదృత్య తద్వే ఏవ యజేత యజ్ఞముఖమేవ పూర్వయాఽఽలభతే యజత ఉత్తరయా దేవతా ఏవ పూర్వయాఽఽవరున్ధ ఇన్ద్రియముత్తరయా దేవలోకమేవ [29] పూర్వయాఽభిజయ తిమనుష్యలోకముత్తరయా భూయసో యజ్ఞక్రతూనుపైత్యేషా వై సుమనా నామేష్టిర్యమద్యేజానం పశ్చాచ్చన్ద్రమా అభ్యుదేత్యస్మిన్నేవాఽస్మై లోకేఽర్ధుకం భవతి దాక్షాయణయజ్ఞేన సువర్గకామో యజేత పూర్ణమాసే సం నయేన్మైత్రావరుణ్యాఽఽమిక్షయాఽమావాస్యాయాం యజేత పూర్ణమాసే వై దేవానాగ్ం సుతస్తేషామేతమర్ధమాసం ప్రసుతస్తేషాం మైత్రావరుణీ వశాఽమావాస్యాయామనూబన్ధ్య యత్- [30] పూర్వేద్యుర్యజతే వేదిమేవ తత్కరోతి యద్వత్సానపాకరోతి సదోహవిర్ధానే ఏవ సం మినోతి యద్యజతే దేవైరేవ సుత్యాగ్ం సం పాదయతి స ఏతమర్ధమాసగ్ం సధమాదం దేవైః సోమం పిబతి యన్మైత్రావరుణ్యాఽఽమిక్షయాఽమావాస్యాయాం యజతే యైవాసౌ దేవానాం వశాఽనూబన్ధ్య సో ఏవైషైతస్య సాక్షాద్వా ఏష దేవానభ్యారోహతి య ఏషాం యజ్ఞం [31] అభ్యారోహతి యథా ఖలు వై శ్రేయానభ్యారూఢః కామయతే తథా కరోతి యద్యవవిధ్యతి పాపీయాన్భవతి యది నాఽవవిధ్యతి సదృఙ్వ్యావృత్కామ ఏతేన యజ్ఞేన యజేత క్షురపవిర్హ్యేష యజ్ఞస్తాజక్పుణ్యో వా భవతి ప్ర వా మీయతే తస్యైతద్వ్రతం నానృతం వదేన్న మాగ్ం సమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నాస్య పల్పూలనేనవాసః పల్పూలయేయురేతద్ధి దేవాః సర్వం నకుర్వన్తి॥[32]

చన్ద్రమా ద్వే దేవలోకమేవ యద్యజ్ఞం పల్పూలయేయుష్షట్చ||**2.5.5**||

ఏష వై దేవరథో యద్దర్శపూర్ణమాసౌ యో దర్శపూర్ణమాసావిష్ట్వా సోమేన యజతే రథస్పష్ట ఏవాఽవసానే వరే దేవానామవ స్యత్యేతాని వా అఙ్గాపరూగ్ంషి సంవత్సరస్య యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతేఽఙ్గాపరూగ్ష్యేవ

సంవథ్సరస్య ప్రతి దధాత్యేతే వై సంవథ్సరస్య చక్షుషీ యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం
విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే తాభ్యామేవ సువర్గం లోకమను పశ్య- [33] త్యేషా వై
దేవానాం విక్రాన్తిర్యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే
దేవానామేవ విక్రాన్తిమను వి క్రమత ఏష వై దేవయానః పన్థా యద్దర్శపూర్ణమాసౌ
య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే య ఏవ దేవయానః పన్థాస్తగ్ం
సమారోహత్యేతౌ వై దేవానాగ్ం హరీ యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం
విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే యావేవ దేవానాగ్ం హరీ తాభ్యా- [34] మేవైభ్యో
హవ్యం వహత్యేతద్వై దేవానామాస్యం యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం
విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే సాక్షాదేవ దేవానామాస్యే జుహోత్యేష వై హవిర్ధానీ యో
దర్శపూర్ణమాసయాజీ సాయం ప్రాతరగ్నిహోత్రం జుహోతి యజతే
దర్శపూర్ణమాసావహరహర్హవిర్ధానినాగ్ం సుతో య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ
యజతే హవిర్ధాన్యస్మీతి సర్వమేవాఽస్య బర్హిష్యం దత్తం భవతి దేవా వా అహ- [35]
ర్యజ్ఞియన్నాఽవిన్దన్తే దర్శపూర్ణమాసావపునన్తౌ వా ఏతౌ పూతౌ మేధ్యౌ
యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే పూతావేవైనౌ మేధ్యౌ
యజతే నాఽమావాస్యాయాం చ పౌర్ణమాస్యాం చ
స్త్రియముపేయాద్యదుపేయాన్నిరిన్ద్రియః స్యాథ్సోమస్య వై రాజ్ఞోఽర్ధమాసస్య రాత్రయః
పత్నయ ఆసన్తాసామమావాస్యాం చ పౌర్ణమాసీం చ నోపై- [36] త్తే ఏనమభి
సమనహ్యేతాం తం యక్ష్మ ఆర్ఛద్రాజానం యక్ష్మ ఆరదితి తద్రాజయక్ష్మస్య జన్మ
యత్పాపీయానభవత్తత్పాపయక్ష్మస్య యజ్జాయాభ్యామవిన్దత్తజ్జాయేన్యస్య య
ఏవమేతేషాం యక్ష్మాణాం జన్మ వేద నైనమేతే యక్ష్మా విన్దన్తి స ఏతే ఏవ
నమస్యన్నుపాధావత్తే అబ్రూతాం వరం వృణావహా ఆవం దేవానాం భాగధే అసావా- [37]
ఽఽవదధి దేవా ఇజ్యాన్తా ఇతి తస్మాథ్సదృశీనాగ్ం రాత్రీణామమావాస్యాయాం చ
పౌర్ణమాస్యాం చ దేవా ఇజ్యన్త ఏతే హి దేవానాం భాగధే భాగధా అస్మై మనుష్యా

భవన్తి య ఏవం వేద భూతాని క్షుధమఘ్నన్త్సద్యో మనుష్యా అర్ధమాసే దేవా మాసి
పితరః సంవథ్సరే వనస్పతయస్తస్మాదహరహర్మనుష్యా అశనమిచ్ఛన్తేఽర్ధమాసే దేవా
ఇజ్యన్తే మాసి పితృభ్యః క్రియతే సంవథ్సరే వనస్పతయః ఫలం గృహ్ణన్తి య ఏవం వేద
హన్తి క్షుధం భ్రాతృవ్యమ్॥[38]

పశ్యతి తాభ్యామహరైదసావ ఫలగ్ం సప్త చ॥**2.5.6**॥

దేవా వై నర్చి న యజుష్యశ్రయన్త తే సామన్నేవాఽశ్రయన్త హిం కరోతి
సామైవాఽకర్హిం కరోతి యత్రైవ దేవా అశ్రయన్త తత ఏవైనాన్ప్ర యుఙ్క్తే హిం
కరోతి వాచ ఏవైష యోగో హిం కరోతి ప్రజా ఏవ తద్యజమానః సృజతే త్రిః
ప్రథమామన్వాహ త్రిరుత్తమాం యజ్ఞస్యైవ తద్బర్సం [39] నహ్యత్యప్రస్రగ్ంసాయ
సంతతమన్వాహ ప్రాణానామన్నాద్యస్య సంతత్యా అథో రక్షసామపహత్యై రాథంతరీం
ప్రథమామన్వాహ రాథంతరో వా అయం లోక ఇమమేవ లోకమభి జయతి త్రిర్వి
గృహ్ణాతి త్రయ ఇమే లోకా ఇమానేవ లోకానభి జయతి బార్హతీముత్తమామన్వాహ
బార్హతో వా అసౌ లోకోఽముమేవ లోకమభి జయతి ప్ర వో [40] వాజా ఇత్యనిరుక్తాం
ప్రాజాపత్యామన్వాహ యజ్ఞో వై ప్రజాపతిర్యజ్ఞమేవ ప్రజాపతిమా రభతే ప్ర వో వాజా
ఇత్యన్వాహాన్నం వై వాజోఽన్నమేవాఽవ రున్ధే ప్ర వో వాజా ఇత్యన్వాహ తస్మాత్ప్రాచీనగ్ం
రేతో ధీయతేఽగ్న ఆ యాహి వీతయ ఇత్యాహ తస్మాత్ప్రతీచీః ప్రజా జాయన్తే ప్ర వో
వాజా [41] ఇత్యన్వాహ మాసా వై వాజా అర్ధమాసా అభిద్యవో దేవా హవిష్మన్తో
గౌర్ఘృతాచీ యజ్ఞో దేవాఞ్జిగాతి యజమానః సుమ్నయురిదమసీదమసీత్యేవ యజ్ఞస్య
ప్రియం ధామాఽవ రున్ధే యం కామయేత సర్వమాయురియాదితి ప్ర వో వాజా ఇతి
తస్యాఽనూచ్యాగ్న ఆ యాహి వీతయ ఇతి సం తతముత్తరమర్ధర్చమా లభేత [42]
ప్రాణేనైవాఽస్యాఽపానం దాధార సర్వమాయురేతి యో వా అరత్నిగ్ం సామిధేనీనాం
వేదారత్నావేవ భ్రాతృవ్యం కురుతేఽర్ధర్చౌ సం దధాత్యేష వా అరత్నిః సామిధేనీనాం య

ఏవం వేదాకరత్నాపేవ భ్రాతృవ్యం కురుత ఋషేర్ఋషేర్వా ఏతా నిర్మితా యథ్సామిధేన్యస్తా యదసంయుక్తాః స్యుః ప్రజయా పశుభిర్యజమానస్య వి తిష్ఠేరన్నర్ధర్చౌ సందధాతి సం యునక్త్యేవైనాస్తా అస్మై సంయుక్తా అవరుద్ధాః సర్వామాశిషం దుహ్రే॥[43]

బర్సం వో జాయన్తే ప్ర వో వాజా లభేత దధాతి సన్దశ చ||**2.5.7**||

అయజ్ఞో వా ఏష యోఽసామాఽగ్న ఆ యాహి వీతయ ఇత్యాహ రథంతరస్యైష వర్ణస్తం త్వా సమిద్భిరఙ్గిర ఇత్యాహ వామదేవ్యస్యైష వర్ణో బృహదగ్నే సువీర్యమిత్యాహ బృహత ఏష వర్ణో యదేతం తృచమన్వాహ యజ్ఞమేవ తథ్సామన్వన్తం కరోత్యగ్నిరముష్మిఁల్లోక ఆసీదాదిత్యోఽస్మిన్తావిమౌ లోకావశాన్తా- [44] వాస్తాం తే దేవా అబ్రువన్నేతేమౌ వి పర్యూహామేత్యగ్న ఆ యాహి వీతయ ఇత్యస్మిఁల్లోకేఽగ్నిమదధుర్బృహదగ్నే సువీర్యమిత్యముష్మిఁల్లోక ఆదిత్యం తతో వా ఇమౌ లోకావశామ్యతాం యదేవమన్వాహాఽనయోర్లోకయోః శాన్త్యై శామ్యతోఽస్మా ఇమౌ లోకౌ య ఏవం వేద పఞ్చదశ సామిధేనీరన్వాహ పఞ్చదశ [45] వా అర్ధమాసస్య రాత్రయోఽర్ధమాసశః సంవథ్సర ఆప్యతే తాసాం త్రీణి చ శతాని షష్టిశ్చాఽక్షరాణి తావతీః సంవథ్సరస్య రాత్రయోఽక్షరశ ఏవ సంవథ్సరమాప్నోతి నృమేధశ్చ పరుచ్ఛేపశ్చ బ్రహ్మవాద్యమవదేతామస్మిన్దారావార్ద్రేఽగ్నిం జనయావ యతరో నౌ బ్రహ్మీయానితి నృమేధోఽభ్యవదథ్స ధూమమజనయత్పరుచ్ఛేపోఽభ్యవదథ్సోఽగ్నిమజనయదృష ఇత్యబ్రవీ- [46] ద్యథ్సమావద్వి ద్వకథా త్వమగ్నిమజీజనో నాఽహమితి సామిధేనీనామేవాఽహం వర్ణం వేదేత్యబ్రవీద్యద్ఘృతవత్పదమనూచ్యతే స ఆసాం వర్ణస్తం త్వా సమిద్భిరఙ్గిర ఇత్యాహ సామిధేనీష్వేవ తజ్జ్యోతిర్జనయతి స్త్రియస్తేన యదృచ స్త్రియస్తేన యద్గాయత్రియః స్త్రియస్తేన యథ్సామిధేన్యో వృషణ్వతీమన్వాహ [47] తేన పుగ్గ్స్వతీస్తేన సేన్ద్రాస్తేన మిథునా అగ్నిర్దేవానాం దూత ఆసీదుశనా కావ్యోఽసురాణాం తౌ

ప్రజాపతిం ప్రశ్నమైతాగ్ం స ప్రజాపతిరగ్నిం దూతం వృణీమహ ఇత్యభి పర్యావర్తత
తతో దేవా అభవన్పరాఽసురా యస్యైవం విదుషోఽగ్నిం దూతం వృణీమహ ఇత్యన్వాహ
భవత్యాత్మనా పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవత్యధ్వరవతీమన్వాహ భ్రాతృవ్యమేవైతయా [48]
ధ్వరతి శోచిష్కేశస్తమీమహ ఇత్యాహ పవిత్రమేవైతద్యజమానమేవైతయా పవయతి
సమిద్ధో అగ్న ఆహుతేత్యాహ పరిధిమేవైతం పరి దధాత్యస్కన్దాయ యదత
ఊర్ధ్వమభ్యాదధ్యాద్యథా బహిః పరిధి స్కన్దతి తాదృగేవ తత్త్రయో వా అగ్నయో
హవ్యవాహనో దేవానాం కవ్యవాహనః పితృణాగ్ం సహరక్షా అసురాణాం త ఏతర్హ్యా
శగ్ంసన్తే మాం వరిష్యతే మా- [49] మితి వృణీధ్వగ్ం హవ్యవాహనమిత్యాహ య ఏవ
దేవానాం తం వృణీత ఆర్షేయం వృణీతే బన్ధోరేవ నైత్యథో సంతత్యై పరస్తాదర్వాచో
వృణీతే తస్మాత్పరస్తాదర్వాఞ్చో మనుష్యాన్పితరోఽను ప్ర పిపతే॥[50]

ఆశాన్తావాహ పఞ్చదశాఽబ్రువీదనావాహైతయా వరిష్యతే మామేకాన్న త్రిగ్ంశచ్చ॥**2.5.8**॥

అగ్నే మహాగ్ం అసీత్యాహ మహాన్ హ్యేష యదగ్నిర్బ్రాహ్మణేత్యాహ బ్రాహ్మణో హ్యేష
భారతేత్యాహైష హి దేవేభ్యో హవ్యం భరతి దేవేద్ధ ఇత్యాహ దేవా హ్యేతమైన్ధత మన్విద్ధ
ఇత్యాహ మనుర్హ్యేతముత్తరో దేవేభ్య ఐన్ధర్షిష్టుత ఇత్యాహర్షయో
హ్యేతమస్తువన్విప్రానుమదిత ఇత్యాహ [51] విప్రా హ్యేతే యచ్ఛుశ్రువాగ్ంసః కవిశస్త
ఇత్యాహ కవయో హ్యేతే యచ్ఛుశ్రువాగ్ంసో బ్రహ్మసగ్ంశిత ఇత్యాహ బ్రహ్మసగ్ంశితో
హ్యేష ఘృతాహవన ఇత్యాహ ఘృతాహుతిర్హ్యస్య ప్రియతమా ప్రణీర్యజ్ఞానామిత్యాహ
ప్రణీర్హ్యేష యజ్ఞానాగ్ం రథీరధ్వరాణామిత్యాహైష హి దేవరథోఽతూర్తో హోతేత్యాహ
న హ్యేతం కశ్చన [52] తరతి తూర్ణిర్హవ్యవాడిత్యాహ సర్వగ్గ్ హ్యేష తరత్యాస్పాత్రం
జుహూర్దేవానామిత్యాహ జుహూర్హ్యేష దేవానాం చమసో దేవపాన ఇత్యాహ చమసో
హ్యేష దేవపానోఽరాగ్ం ఇవాగ్నే నేమిర్దేవాగ్ స్త్వం పరిభూరసీత్యాహ దేవాన్ హ్యేష
పరిభూర్యద్బ్రూయాదా వహ దేవాన్దేవయతే యజమానాయేతి భ్రాతృవ్యమస్మై [53]

జనయేదా వహ దేవాన్ యజమానాయేత్యాహ యజమానమేవైతేన వర్ధయత్యగ్నిమగ్న ఆ వహ సోమమా వహేత్యాహ దేవతా ఏవ తద్యథాపూర్వముప హ్వయత ఆ చాఽగ్నే దేవాన్వహ సుయజా చ యజ జాతవేద ఇత్యాహాగ్నిమేవ తథ్సగ్గ్ శ్యతి సోఽస్య సగ్ంశితో దేవేభ్యో హవ్యం వహత్యగ్నిర్హోతే- [54] త్యాహాఽగ్నిర్వై దేవానాగ్ం హోతా య ఏవ దేవానాగ్ం హోతా తం వృణీతే స్మో వయమిత్యాహాఽఽత్మానమేవ సత్త్వం గమయతి సాధు తే యజమాన దేవతేత్యాహాఽఽశిషమేవైతామా శాస్తే యద్బ్రూయాద్యోఽగ్నిగ్ం హోతారమవృథా ఇత్యగ్నినోఽభయతో యజమానం పరి గృహ్ణీయాత్ప్రమాయుకః స్యాద్యజమానదేవత్యా వై జుహూర్భ్రాతృవ్యదేవత్యోఽపభృ- [55] ద్యద్ద్వే ఇవ బ్రూయాద్భ్రాతృవ్యమస్మై జనయేద్ఘృతవతీమధ్వర్యో స్రుచమాఽస్యస్వేత్యాహ యజమానమేవైతేన వర్ధయతి దేవాయువమిత్యాహ దేవాన్ హ్యేషాఽవతి విశ్వవారామిత్యాహ విశ్వగ్గ్ హ్యేషాఽవతీడామహై దేవాగ్ం ఈడేన్యాన్నమస్యామ నమస్యాన్ యజామ యజ్ఞియానిత్యాహ మనుష్యా వా ఈడేన్యాః పితరో నమస్యా దేవా యజ్ఞియా దేవతా ఏవ తద్యథాభాగం యజతి||[56]

విప్రానుమదిత ఇత్యాహ చనాఽస్మై హోతోపభృద్దేవతా ఏవ త్రీణి చ ***||2.5.9||***

త్రీగ్స్తృచాననుబ్రూయాద్రాజన్యస్య త్రయో వా అన్యే రాజన్యాత్పురుషా బ్రాహ్మణో వైశ్యః శూద్రస్తానేవాఽస్మా అనుకాన్కరోతి పఞ్చదశాఽనుబ్రూయాద్రాజన్యస్య పఞ్చదశో వై రాజన్యః స్వ ఏవైనగ్గ్ స్తోమే ప్రతిష్ఠాపయతి త్రిష్టుభా పరి దధ్యాదిన్ద్రియం వై త్రిష్టుగిన్ద్రియకామః ఖలు వై రాజన్యో యజతే త్రిష్టుభైవాఽస్మా ఇన్ద్రియం పరి గృహ్ణాతి యది కామయేత [57] బ్రహ్మవర్చసమస్త్వితి గాయత్రియా పరి దధ్యాద్బ్రహ్మవర్చసం వై గాయత్రీ బ్రహ్మవర్చసమేవ భవతి సప్తదశాఽనుబ్రూయాద్వైశ్యస్య సప్తదశో వై వైశ్యః స్వ ఏవైనగ్గ్ స్తోమే ప్రతిష్ఠాపయతి జగత్యా పరి దధ్యాజ్జాగతా వై పశవః పశుకామః ఖలు వై వైశ్యో యజతే జగత్యైవాఽస్మై పశూన్పరి గృహ్ణాత్యేకవిగ్ంశతిమను

బ్రూయాత్ప్రతిష్ఠాకామస్యైకవిగ్ంశః స్తోమానాం ప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠిత్యై [58] చతుర్విగ్ంశతిమను బ్రూయాద్బ్రహ్మవర్చసకామస్య చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా గాయత్రీ గాయత్రీ బ్రహ్మవర్చసం గాయత్రియైవాఽస్మై బ్రహ్మవర్చసమవ రున్ధే త్రిగ్ంశతమను బ్రూయాదన్నకామస్య త్రిగ్ంశదక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజైవాఽస్మా అన్నాద్యమవ రున్ధే ద్వాత్రిగ్ంశతమను బ్రూయాత్ప్రతిష్ఠాకామస్య ద్వాత్రిగ్ంశదక్షరానుష్టుగనుష్టుప్ఛన్దసాం ప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠిత్యై షట్త్రిగ్ంశతమను బ్రూయాత్పశుకామస్య షట్త్రిగ్ంశదక్షరా బృహతీ బార్హతాః పశవో బృహత్యైవాఽస్మై పశూ- [59] నవ రున్ధే చతుశ్చత్వారిగ్ంశతమను బ్రూయాదిన్ద్రియకామస్య చతుశ్చత్వారిగ్ంశదక్షరా త్రిష్టుగిన్ద్రియం త్రిష్టుప్త్రిష్టుభైవాఽస్మా ఇన్ద్రియమవ రున్ధేఽష్టాచత్వారిగ్ంశతమను బ్రూయాత్పశుకామస్యాఽష్టాచత్వారిగ్ంశదక్షరా జగతీ జాగతాః పశవో జగత్యైవాఽస్మై పశూనవ రున్ధే సర్వాణి ఛన్దాగ్ స్యను బ్రూయాద్బహుయాజినః సర్వాణి వా ఏతస్య ఛన్దాగ్ స్యవరుద్ధాని యో బహుయాజ్యపరిమితమను బ్రూయాదపరిమితస్యావరుద్ధ్యై॥[60]

కామయేత ప్రతిష్ఠిత్యై పశూన్థ్సప్త చత్వారిగ్ంశచ్చ||**2.5.10**||

నివీతం మనుష్యాణాం ప్రాచీనావీతం పితృణాముపవీతం దేవానాముప వ్యయతే దేవలక్ష్మమేవ తత్కురుతే తిష్ఠన్నన్వాహ తిష్ఠన్ హ్యాశ్రుతతరం వదతి తిష్ఠన్నన్వాహ సువర్గస్య లోకస్యాఽభిజిత్యా ఆసీనో యజత్యస్మిన్నేవ లోకే ప్రతి తిష్ఠతి యత్క్రౌఞ్చమన్వాహాఽఽసురం తద్యన్మన్ద్రం మానుషం తద్యదన్తరా తథ్సదేవమన్తరాఽనూచ్యగ్ం సదేవత్వాయ విద్వాగ్ంసో వై [61] పురా హోతారోఽభూవన్తస్మాద్విధృతా అధ్వానోఽభూవన్న పన్థానః సమరుక్షన్నన్తర్వేద్యన్యః పాదో భవతి బహిర్వేద్యన్యోఽథాఽన్వాహాఽధ్వనాం విధృత్యై పథామసగ్ంరోహాయాఽథో భూతం చైవ భవిష్యచ్చాఽవ రున్ధేఽథో పరిమితం చైవాఽపరిమితం చాఽవ రున్ధేఽథో

గ్రామ్యాగ్శ్చైవ పశూనారణ్యాగ్శ్చాఽవ రున్ధేఽథో [62] దేవలోకం చైవ మనుష్యలోకం చాఽభి జయతి దేవా వై సామిధేనీరనూచ్య యజ్ఞం నాఽన్వపశ్యన్థ్స ప్రజాపతిస్తూష్ణీమాఘారమాఽఘారయత్తతో వై దేవా యజ్ఞమన్వపశ్యన్ యత్తూష్ణీమాఘారమాఘారయతి యజ్ఞస్యాఽనుఖ్యాత్యా అథో సామిధేనీరేవాఽభ్యనక్త్యలూక్షో భవతి య ఏవం వేదాఽథో తర్పయత్యేవైనాస్తృప్యతి ప్రజయా పశుభి- [63] ర్య ఏవం వేద యదేకయాఽఽఘారయేదేకాం ప్రీణీయాద్యద్వాభ్యాం ద్వే ప్రీణీయాద్యత్తిసృభిరతి తద్రేచయేన్మనసాఽఽ ఘారయతి మనసా హ్యనాప్తమాప్యతే తిర్యఞ్చమా ఘారయత్యఛం బటట్కారం వాక్చ మనశ్చాఽఽర్తీయేతామహం దేవేభ్యో హవ్యం వహామీతి వాగబ్రవీదహం దేవేభ్య ఇతి మనస్తౌ ప్రజాపతిం ప్రశ్నమైతాగ్ం సోఽబ్రవీత్ [64] ప్రజాపతిర్దూతీరేవ త్వం మనసోఽసి యద్ధి మనసా ధ్యాయతి తద్వాచా వదతీతి తత్ఖలు తుభ్యం న వాచా జుహవన్నిత్యబ్రవీత్తస్మాన్మనసా ప్రజాపతయే జుహ్వతి మన ఇవ హి ప్రజాపతిః ప్రజాపతేరాప్త్యై పరిధీన్థ్సం మార్ష్టి పునాత్యేవైనాన్త్రిర్మధ్యమం త్రయో వై ప్రాణాః ప్రాణనేవాఽభి జయతి త్రిర్దక్షిణార్ధ్యం త్రయ [65] ఇమే లోకా ఇమానేవ లోకానభి జయతి త్రిరుత్తరార్ధ్యం త్రయో వై దేవయానాః పన్థానస్తానేవాభి జయతి త్రిరుప వాజయతి త్రయో వై దేవలోకా దేవలోకానేవాఽభి జయతి ద్వాదశ సం పద్యన్తే ద్వాదశ మాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సరమేవ ప్రీణాత్యథో సంవథ్సరమేవాఽస్మై ఉప దధాతి సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై ఆఘారమా ఘారయతి తిర ఇవ [66] వై సువర్గో లోకః సువర్గమేవాఽస్మై లోకం ప్ర రోచయత్యృజుమా ఘారయత్యృజురివ హి ప్రాణః సంతతమా ఘారయతి ప్రాణానామన్నాద్యస్య సంతత్యా అథో రక్షసామపహత్యై యం కామయేత ప్రమాయుకః స్యాదితి జిహ్మం తస్యాఽఽ ఘారయేత్ప్రాణమేవాఽస్మాజ్జిహ్మం నయతి తాజక్ప్ర మీయతే శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యదాఘార ఆత్మా ధ్రువా- [67] ఽఽఘారమాఘార్య ధ్రువాగ్ం సమనక్త్యాత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి

దధాత్యగ్నిర్దేవానాం దూత ఆసీద్దైవ్యోఽసురాణాం తౌ ప్రజాపతిం ప్రశ్నమైతాగ్ం స ప్రజాపతిర్బ్రాహ్మణమబ్రవీదేతద్వి బ్రూహీత్యా శ్రావయేతీదం దేవాః శృణుతేతి వావ తదబ్రవీదగ్నిర్దేవో హోతేతి య ఏవ దేవానాం తమవృణీత తతో దేవా [68] అభవన్పరాఽసురా యస్యైవం విదుషః ప్రవరం ప్రవృణతే భవత్యాత్మనా పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవతి యద్బ్రాహ్మణశ్చాఽబ్రాహ్మణశ్చ ప్రశ్నమేయాతాం బ్రాహ్మణాయాఽధి బ్రూయాద్యద్బ్రాహ్మణాయాఽధ్యాహాఽఽత్మనేఽధ్యాహ యద్బ్రాహ్మణం పరాహాఽఽత్మానం పరాఽఽహ తస్మాద్బ్రాహ్మణో న పరోచ్యః॥[69]

వా ఆరణ్యాగ్శ్చావ రున్ధేఽథో పశుభిః సోఽబ్రవీద్దక్షిణార్ధ్యం త్రయ ఇవ ధ్రువా దేవాశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ||**2.5.11**||

ఆయుష్ట ఆయుర్దా అగ్న ఆ ప్యాయస్వ సన్తేఽవ తే హేడ ఉదుత్తమం ప్ర ణో దేవ్యా నో దివోఽగ్నావిష్ణూ అగ్నావిష్ణూ ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామ్యుదు త్యం చిత్రమ్॥ అపాం నపాదా హ్యస్థాదుపస్థం జిహ్మానామూర్ధ్వో విద్యుతం వసానః। తస్య జ్యేష్ఠం మహిమానం వహన్తీర్హిరణ్యావర్ణాః పరి యన్తి యహ్వీః॥ స– [70] మన్యా యన్త్యుప యన్త్యన్యాః సమానమూర్వం నద్యః పృణన్తి। తమూ శుచిగ్ం శుచయో దీదివాగ్ంసమపాం నపాతం పరి తస్థురాపః॥ తమస్మేరా యువతయో యువానం మర్మృజ్యమానాః పరి యన్త్యాపః। స శుక్రేణ శిక్వనా రేవదగ్నిర్దీదాయాఽనిధ్మో ఘృతనిర్ణిగప్సు॥ ఇన్ద్రావరుణయోరహగ్ం సమ్రాజోరవ ఆ వృణే। తా నో మృడాత ఈదృశే॥ ఇన్ద్రావరుణా యువమధ్వరాయ నో [71] విశే జనాయ మహి శర్మ యచ్ఛతమ్। దీర్ఘప్రయజ్యుమతి యో వనుష్యతి వయం జయేమ పృతనాసు దూఢ్యః॥ ఆ నో మిత్రావరుణా ప్ర బాహవా। త్వం నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్దేవస్య హేడోఽవ యాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్॥ స త్వం నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ। అవ యక్ష్వ నో వరుణగ్ం [72] రరాణో వీహి మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి॥ ప్రప్రాయమగ్నిర్భరతస్య శృణ్వే వి

యథ్సూర్యో న రోచతే బృహద్భాః। అభి యః పూరుం పృతనాసు తస్థౌ దీదాయ దైవ్యో
అతిథిః శివో నః॥ ప్ర తే యక్షి ప్ర త ఇయర్మి మన్మ భువో యథా వన్ద్యో నో హవేషు।
ధన్వన్నివ ప్రపా అసి త్వమగ్న ఇయక్షవే పూరవే ప్రత్న రాజన్॥ [73] వి పాజసా వి
జ్యోతిషా॥ స త్వమగ్నే ప్రతీకేన ప్రత్యోష యాతుధాన్యః। ఉరుక్షయేషు దీద్యత్॥ తగ్ం
సుప్రతీకగ్ం సుదృశగ్గ్ స్వఞ్చమవిద్వాగ్ంసో విదుష్టరగ్ం సపేమ। స యక్షద్విశ్వా
వయునాని విద్వాన్ప్ర హవ్యమగ్నిరమృతేషు వోచత్॥ అగ్ంహోముచే విపేష యన్మా వి న
ఇన్ద్రేన్ద్ర క్షత్రమిన్ద్రియాణి శతక్రతోఽను తే దాయి॥[74]

యఫ్వాస్సమధ్వరాయ నో వరుణగ్ం రాజగ్గ్ శ్వతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ||**2.5.12**||

విశ్వ రూపస్త్వష్టేన్ద్రం వృత్రం బ్రహ్మవాదినస్స త్వై నాఽసోమయాజ్యేష వై దేవరథో దేవా వై నర్చి నాఽయజ్ఞోఽగ్నే మహాన్త్రీన్నివీతమాయుష్టే ద్వాదశ||**12**||

విశ్వరూపో నైనగ్ం శీతరూరావద్య వసు పూర్వేద్యుర్వాజా ఇత్యగ్నే మహాన్నివీతమన్వా యన్తి చతుస్సప్తతిః॥74॥

విశ్వరూపోఽను తే దాయి॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి ద్వితీయకాణ్డే పఞ్చమః ప్రశ్నః॥